

4.2.2022

1/3

YRITYSTUKINEUVOTTELUKUNNAN LAUSUNTO

Sähköisen liikenteen, biokaasun ja uusiutuvan vedyn liikennekäytön infrastruktuuritukiohjelma

1. Lausuntopyyntö ja tuen kuvaus

Työ- ja elinkeinoministeriö on pyytänyt 20.1.2022 päivätyllä lausuntopyynnöllä yritystukineuvottelukunnalta lausuntoa siitä, täyttääkö tukitoimenpide *Sähköisen liikenteen, biokaasun ja uusiutuvan vedyn liikennekäytön infrastruktuuritukiohjelma (infratukiohjelma)* Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 107 artiklan 1 kohdan mukaiset valtiontuen kriteerit ja siitä, mitä valtiontukisääntöjen mukaista menettelyä tukitoimenpiteen osalta tulisi noudattaa (lausuntopyyntö liitteenä).

Tuen tavoitteet ja sisältö

Tukiohjelmalla toimeenpannaan fossiilittoman liikenteen tiekarttaa ja Suomen elpymis- ja palautumissuunnitelmaa, joka on osa Suomen kestävä kasvun ohjelmaa. Tukiohjelma liittyy Sanna Marinin hallitusohjelman jaksoihin Elinvoimainen Suomi sekä Hiilineutraali ja luonnon monimuotoisuuden turvaava Suomi. Tukiohjelman tavoitteena on edistää sähkön ja biokaasun käyttöä tieliikenteessä tukemalla lataus- ja kaasuntankkausverkon laajentamiseen liittyviä investointeja. Tukiohjelmalla edistettäisiin jatkossa myös vedyn tankkausinfrastruktuuria. Tuen tavoitteena on lisätä suuritehoisten latauspisteiden määrää vähintään 376 latauspisteellä, joukkoliikenteen latauspisteiden määrää vähintään 417 pisteellä, paineistetun kaasun (CBG) tankkausasemien määrää vähintään 25:llä ja nesteytetyn kaasun (LBG) tankkausasemien määrää vähintään 14:llä vuoden 2024 loppuun mennessä. Kattava lataus- ja tankkausverkosto on edellytys sähkökäyttöisten ja kaasukäyttöisten ajoneuvojen yleistymiselle.

Tukiohjelman on tarkoitus olla voimassa vuosina 2022-2025. Fossiilittoman liikenteen tiekartassa on esitetty, että sähkökäyttöisten ajoneuvojen latausinfra tukemiseen varataan 8,5 M€/vuosi eli yhteensä 34 M€ vuosille 2022 -2025. Kaasuajoneuvojen tankkausasemien tukemiseen varataan 5 M€/vuosi eli yhteensä 20 M€ vuosille 2022-2025. Valtion vuoden 2022 talousarviossa momentille 32.20.47 on varattu 13 200 000 euroa (kolmen vuoden siirtomääräraha). Määräraha on varattu julkisiin liikennesähkön ja -kaasun lataus- ja tankkausinfrastruktuuri-investointeihin osana elpymis- ja palautumissuunnitelmaa.

Tuen kansallisena oikeusperustana on valtioneuvoston asetus sähköisen liikenteen, biokaasun ja uusiutuvan vedyn liikennekäytön infrastruktuurituesta vuosina 2022–2025.

Ennakoarviointi

2.1 EU:n lainsäädännön mukaisten valtiontuen edellytysten täyttyminen

Lausuntopyynnön mukaan tukea myönnetään yrityksille taloudelliseen toimintaan. Tuki myönnetään valtion varoista ja sen myöntää valtio. Infratukiohjelman mukainen tuki myönnettäisiin tarjouskilpailun perusteella. Näin ollen tukitoimenpiteen voidaan katsoa olevan valikoiva. Tuella on myös vaikutuksia jäsenvaltioiden väliseen kauppaan ja kilpailuun. Tuki täyttää näin ollen Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 107 artiklan 1 kohdan mukaiset valtiontuen kriteerit.

2.2 Valtiontukea koskeva menettelytapa

Lausuntopyynnön mukaan sähkökäyttöisten ajoneuvojen lataus- ja vedyn tankkausinfrastruktuurin ryhmien osalta tukiohjelmaan sovellettaisiin ensisijaisesti yleistä ryhmäpoikkeusasetusta (komission asetus EU 651/2014 muutoksineen, jäljempänä RPA). Lausuntopyynnön mukaan tukiohjelmaan sovellettaisiin RPA:n yhteisiä säännöksiä koskevaa I lukua ja valvontaa koskevaa II lukua sekä 36 a artiklaa (Investointituki päästöttömien ja vähäpäästöisten maantieajoneuvojen yleiseen lataus- tai tankkausinfrastruktuuriin).

RPA:n 36 a artiklan nojalla tukea voidaan myöntää sellaisen lataus- tai tankkausinfrastruktuurin käyttöönottoon, joka tarjoaa ajoneuvoille sähköä tai uusiutuvaa vetyä liikennetarkoituksiin. RPA:n 36 a nojalla tukikelpoisia kustannuksia ovat lataus- tai tankkausinfrastruktuurin rakentamisesta, asentamisesta tai parantamisesta aiheutuvat kustannukset. Tällaisia voivat olla kustannukset, jotka aiheutuvat itse lataus- tai tankkausinfrastruktuurista, sellaisten sähkö- tai muiden komponenttien, myös muuntajien, asentamisesta tai päivittämisestä, jotka vaaditaan lataus- tai tankkausinfrastruktuurin liittämiseksi verkkoon tai paikalliseen sähkön tai vedyn tuotanto- tai varastointiyksikköön, teknisestä laitteistosta, kaivaus- ja rakennustöistä, maa- tai tietöistä, asennuksesta sekä asiaan liittyvistä luvista. Huomioon ei oteta sähkön tuottavien tai varastoivien paikallisten tuotanto- tai varastointiyksiköiden kustannuksia, eikä paikallisten vedyntuotantoyksiköiden kustannuksia.

RPA:n 36 a artiklan nojalla tuki on myönnettävä tarjouskilpailumenettelyssä selkeiden, läpinäkyvien ja syrjimättömien kriteerien perusteella ja tuki-intensiteetti voi olla 100 prosenttia tukikelpoisista kustannuksista. Yksittäiselle tuensaajalle myönnetty tuki saa olla enintään 40 prosenttia kyseisen ohjelman kokonaisbudjetista. Se, että tuki kannustaa saman luokan lataus- tai tankkausinfrastruktuurin käyttöönottoon (esimerkiksi latausinfrastruktuurin osalta normaali- tai suurteholataus), on varmistettava etukäteen järjestettävällä avoimella julkisella kuulemisella tai riippumattomalla markkinatutkimuksella. Kuitenkin tuelle voidaan olettaa olevan tarvetta, kun akkusähköajoneuvojen (latausinfrastruktuurin osalta) ja vetyajoneuvojen (tankkausinfrastruktuurin osalta) osuus on alle 2 prosenttia samaan luokkaan kuuluvien ajoneuvojen kokonaiskannasta kyseisessä jäsenvaltiossa.

Lausuntopyynnön mukaan, mikäli tuki ei kuuluisi RPA:n soveltamisalaan, voidaan toissijaisesti soveltaa vähämerkityksistä tukea koskevaa yleistä de minimis -asetusta (komission asetus 1407/2013). Hakuilmoituksissa ja avustuspäätöksissä tulee tällöin varmistua siitä, että myönnettävän tuki täyttää de minimis -asetuksen ehdot. De minimis -asetuksen 3 artiklan mukaan tukitoimenpiteiden ei katsota täyttävän kaikkia perussopimuksen 107 artiklan 1 kohdan perusteita, jos ne täyttävät asetuksessa vahvistetut edellytykset. Jäsenvaltion yhdelle yritykselle myöntämän vähämerkityksisen tuen kokonaismäärä ei saa olla yli 200 000 euroa minkään kolmen verovuoden jakson aikana. Enimmäismäärää laskettaessa on otettava huomioon kaikki kyseisen yrityksen mahdollisesti eri viranomaisilta saamat de minimis -tuet.

Lausuntopyynnön mukaan biokaasun tankkausinfrastruktuurin sekä paikallisen joukkoliikenteen latausinfrastruktuurin ryhmien osalta olisi tarkoitus soveltaa suuntaviivoja valtiontuesta ilmaston- ja ympäristönsuojelulle sekä energia-alalle C(2022) 481, sillä nämä eivät kuulu RPA:n soveltamisalaan. Tukiohjelmasta on tarkoitus tehdä ennakoilmoitus komissiolle suuntaviivojen perusteella.

2. Yritystukineuvottelukunnan lausunto

Yritystukineuvottelukunta puoltaa ennakoarvioinnissa esitettyä ja toteaa, että infratukiohjelma täyttää EU:n lainsäädännön mukaiset valtiontuen edellytykset.

Valtiontukea koskevana menettelytapana kyseessä olevan tukiohjelman tapauksessa voidaan soveltaa yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 36 a artiklaa silloin, kun kyseessä on kyseisen artiklan soveltamisalaan kuuluva hanke. Yritystukineuvottelukunta toteaa, että ryhmäpoikkeusasetuksen soveltaminen edellyttää, että myönnettävä tuki täyttää asetuksen I ja II luvun yleiset edellytykset sekä 36 a artiklan erityiset edellytykset. Yritystukineuvottelukunta kiinnittää huomiota, että nyt lausuttavana olevan asetuksen 4 §:n 1 momentissa tulisi mainita yleinen ryhmäpoikkeusasetus sovellettavana säädöksenä. Lisäksi yritystukineuvottelulautakunta suosittelee, että asetuksessa tai sen muistiossa mainittaisiin, mitkä kustannukset eivät ole hyväksyttäviä yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen perusteella.

Valtiontukea koskevana menettelytapana voidaan soveltaa myös lausuntopyynnön mukaisesti vähämerkityksisiä tukia koskevaa yleistä de minimis –asetusta, kun yleinen ryhmäpoikkeusasetus ei sovellu hankkeeseen. Tällöin tulee huolehtia de minimis -asetuksen mukaisista ehdoista.

Tukiohjelman on tarkoitus olla voimassa 31.12.2025 saakka. Yritystukineuvottelukunta kiinnittää huomiota siihen, että tukiohjelmaan sovellettavat yleinen ryhmäpoikkeusasetus ja de minimis –asetus ovat voimassa 31.12.2023 saakka ja että tarvittaessa tukiohjelman kansallista oikeusperustaa tulee muuttaa valtiontukisääntöjen muutosten edellyttämällä tavalla.

Biokaasun tankkausinfrastruktuurin sekä paikallisen joukkoliikenteen latausinfrastruktuurin ryhmien osalta menettelytapana voidaan soveltaa ennakoilmoitusmenettelyä komissiolle. Komissio arvioi tukiohjelman soveltuvuuden sisämarkkinoille tältä osin soveltaen komission tiedonantoa ”Suuntaviivat valtiontuesta ilmaston- ja ympäristönsuojelulle sekä energia-alalle” C(2022) 481. Tukiohjelma voidaan tämän osalta ottaa käyttöön vasta, kun komission virallinen hyväksyntä tukijärjestelmälle on saatu.

Esittelijä: erityisasiantuntija Elisa Fagerström

LIITTEET

Työ- ja elinkeinoministeriön lausuntopyyntö 20.1.2022 liitteineen